

רב ארי קילסון: מראי מקומות- נזיר דף ט"ז

א) **הריני נזיר ק' יום, נטמא יום ק' סותר את הכל, וכו'**- ומבואר מפי' **התוס'** דמה דס"ל לרבנן דסותר הכל, היינו משום דאף דאמרי' מקצת היום ככולו (לר' מתנא), מ"מ זהו רק לאחר שהביא קרבנותיו, אבל קודם שהביא קרבנותיו לא אמרי' כן. ומה דס"ל לר"א דאינו סותר אלא ל', היינו משום דדרש מגזה"כ דביום מלאת אינו סותר אלא ל'. וע' **בחי' הגרי"ז על הרמב"ם** (נזירות ד', א') שדייק דה**רמב"ם** לא ביאר סוגיין כתוס', דהא בפיה"מ כ' דבסתם נזירות היכא דנטמא ביום ל' הוי כמו שנטמא לאחר מלאת, ואפי' קודם שהביא קרבנותיו, וזהו בין לר"א ובין לרבנן, ודלא כשי' התוס' דס"ל דבזה נח' רבנן ור"א, דרבנן ס"ל דקודם הבאת קרבנותיו לא אמרי' מקה"כ, ור"א סבר דאפי' בכה"ג אמרי' כן. אלא דהמח' הוא כמחלקותם דלאחר מלאת, דלרבנן ס"ל דסותר ל' ולר"א רק ז'. ולפ"ז, צ"ע לפי הרמב"ם למה לרבנן אם נטמא ביום ק' סותר הכל, הרי זהו לאחר מלאת, כיון דאמרי' דמקצת היום ככולו. אעכצ"ל שי' חדשה בהרמב"ם, דהיינו דלא אמרי' מקה"כ אלא בסתם נזירות, אבל כל היכא דמפרש נזירותו לא אמרי' בזה מקה"כ. ושוב הביא דכ"כ ה**מאירי**, דלא אמרי' מקה"כ כל היכא דאמר מנין (ולא רק באמר שלשים, דאמרי' דע"כ דעתו הוא לומר שלימים). וע"ש שכ' לבאר החילוק, דהיכא שהוא צריך למנות הימים משום שהתורה אמרה דצריך למנות ל' יום, אז סגי בזה לומר מקצת היום ככולו, דבדינא זה נחשב ל' יום. אבל היכא דקיבל ע"ע בפירוש מנין ימים, דאז צריך למנות היום משום קבלתו, ולא משום גזה"כ, אז הרי כל היום בכלל קבלתו הוא, ולכן נחשב תוך מלאת ולא אחר מלאת [וצ"ע בדיוק כוונתו בזה, דמשמע מדבריו דיש בה דין מקה"כ, ומ"מ אינו נחשב לאחר מלאת], ולכן אינו יכול לגלח באותו יום, ושפיר סותר הכל.

ב) **הריני נזיר ק' יום ... נטמא יום ק"א סותר ל' יום, ר"א אומר אינו סותר אלא ז'**- פי' ב**תוס'** דמה דס"ל לת"ק דסותר ל' היינו מדרבנן, דכיון שהוא יום תגלחת, א"כ גזרי' אטו נטמא ביום ל', שהוא יום תגלחת מה"ת, בין לשי' בר פדא בין לשי' ר' מתנא, וא"כ אמרו דסותר ל' מדרבנן. ומה דאינו סותר אלא ל', זהו משום דגזרי' אטו יום ל'. אבל לכאו' ק', למה אינו גוזר אטו יום ק' עצמו, שהוא ג"כ יום של תגלחת דאורייתא לכ"ע, ולפ"ז יהי' צריך לסתור ק' יום, ולא רק ל'. וע' ב**תוס' נזיר** (בפרק קמא הע' ק"ט) שהביא מה**באר משה** דלא רצו להחמיר כולי האי, אלא סותר ל' בלבד אטו יום ל'. וב**תפארת ציון** פי' הטעם משום דלא גזרינן אלא בדבר השכיח. וע' ב**פי הרא"ש** דבאמת כ' דגזרו יום ק"א אטו יום ק', ומה דאינו סותר אלא ל', הוא משום דלא גזרו שיסתור אלא כסתם נזיר. **וכל** זה דעת תוס' והרא"ש, אבל ה**רמב"ם** כ' (נזירות ו', ד') דנטמא אחר יום מלאת סתר ל' יום, ומביא קרבנות טומאה כשיטהר, וכו'. ודייק מזה ה**קרן אורה** (לעיל ו. ד"ה אבל) דס"ל להרמב"ם דסותר לאחר יום מלאת מן התורה, אלא שיש לו איזה סמך מן התורה שיהי' הסתירה רק ל' יום. וע' ב**יונת אלם** (סי' ד') שהביא מה**גרי"ז** שהביא מש"כ הרמב"ם בהל' שלאחר זה דאם נטמא ביום שראוי לגדל שער, דהיינו היום שאחר יום מלאת, הרי זה אינו סותר כלום, אע"פ שעדיין לא גילח ולא הביא קרבנותיו, אבל עכ"ז הרי שלמה הנזירות וכל הנטפל בה. וביאר הגרי"ז, דהא דס"ל להרמב"ם דנטמא ביום אחר מלאת סותר ל' לחכמים, אין הטעם משום דכיון דעדיין אינו מותר באיסורי נזיר א"כ נחשב כנטמא בתוך ימי נזירותו דסותר, שהרי גם הנטמא ביום שראוי לגדל בו שער, אף שעדיין לא הביא קרבנותיו, ועדיין איסורי הנזירות הם עליו, מ"מ אינו סותר. אלא הטעם הוא משום דכיון דיום שלאחר מלאת הוא יום הבאת קרבנותיו, והיינו דחייבה התורה להביא קרבנות ביום שלאחר מלאת, והוא דין מיוחד בנזיר שצריך להביא קרבנותיו באותו יום, מש"ה באותו היום עדיין שם נזיר עליו ושייך סתירה. וכמו דכל ל' ימי הנזירות שם נזיר עליו מחמת חיוב המנין נזירות שעליו, כמ"כ ביום הבאת קרבנותיו שם נזיר עליו מטעם דין הבאת קרבנות שיש עליו באותו יום. אבל ביום שלאחר יום שאחר יום מלאת, אע"פ שעדיין לא הביא קרבנותיו, ומוטלים עוד עליו להביאם, מ"מ שוב אין עליו חלות נזירות לגבי קרבנות, ורק חובת קרבנות בעלמא, ואין שם נזיר עליו כלל, ולכן אין הטומאה סותר נזירותו.

ג) **נטמא ביום ק"א סותר שלשים**- ויש לעי', מהו הדין אם נטמא ביום ל"א, דאי"ז מפורש במתני' מה דינו. וכ' **תוס'** (סוד"ה נטמא) דה"ה דהוי מצי למתני ל"א, דדינו כמו ק"א. אולם ע' ב**תוס'** לעיל (יד: ד"ה לוקה, צויין כאן ב**גליון הש"ס**) דכ' דביום שלשים וא' אינו סותר, ולכאו' דבריו סותרים זא"ז. וע' ב**ברכת הראש** דמבואר מדבריו דמש"כ תוס' דגזרי' ביום ל"א, זהו רק היכא דאמר שלשים להדיא, דאז הוי תגלחת יום ל"א מן התורה, וא"כ יש מקום לגזור יום ל"א אטו יום ל', ואף דלבר פדא אין תגלחת יום ל"א מה"ת, אבל עכ"פ יום ל' מה"ת, ויש מקום לגזור ל"א אטו יום ל' (ומה דגזרי' יום ק"א אטו יום ל', זהו משום דתגלחת דיום ק"א הוא מה"ת). אבל בנזיר סתם, דלבר פדא אפי' תגלחת דיום ל' הוא מדרבנן [צ"ע כוונתו בזה, הרי ודאי לבר פדא יום תגלחת דנזיר סתם הוא יום ל' אף מן התורה, שהרי בר פדא ס"ל דלא אמרי' מקצת היום ככולו, וצ"ע] , בזה לא גזרו ל"א אטו יום ל', דאינו דומה כלל ליום סתירה מה"ת, ולכן הוי כיום ק"ב דלא גזרי'. וא"כ, י"ל דתוס' לעיל מיירי בנזיר סתם, ותוס' כאן מיירי באמר שלשים מפורש.

ד) **מי שנזר והוא בבה"ק ר"י אמר נזירות חלה עליו, ור"ל אמר אין נזירות חלה על נזירות, ר"י אמר נזירות חלה עליו, סבר מיתלא תליא וקיימא-** ומבואר בהגמ' דחיילא גם לענין איסור תגלחת, טומאה, ושתיית יין. והעיר **תוס'**, דלכאו' הול"ל בפשיטות דחיילא עלי' לענין איסור תגלחת וטומאה ויין, ומ"ש דנקט דחל לענין דמיתלא תליא וקיימא, שאין צריך לחזור ולקבל עליו נזירות. וע' **בחי' הגרי"ז על הרמב"ם** (נזיר דף ט"ז, עמ' 42) דכ' לבאר שי' ר"ל, די"ל שהוא דין בעצם הנזירות, דס"ל דלא מצי לחול נזירות בטומאה, ואף דבכל נזיר שנטמא, נזירותו לא פקעה וכל דין תורת נזיר עליו, היינו משום דהנזירות כבר חלה בי', אבל י"ל דחלות דין נזירות מתחלתה לא מצי למיהוי בטומאה. ועוד פי' באו"א, דעצם חלות נזירות שפיר שייך גם בטומאה, ואין נפק"מ בין מעיקרא לנטמא אח"כ. והחסרון הוא מצד *קבלת* הנזירות, דיסוד הדין קבלת נזירות הוא זה שמקבל עליו הקיום של נזירות, אבל בלא הקיום של נזירות באמת לא שייך כלל דין קבלת נזירות על איסורא דנזירות בלחוד, דאין דין התפסה בנזירות כמו דאי' בשאר נדרים, וכל הקבלה הוא אך ורק קבלת קיום נזירות, וכיון שהוא טמא ואין כאן קיום נזירות, ממילא דקבלתו לא חלה כלל, ואינו נזיר אף לענין איסורין, דאין שייך לאסור האיסורין בלא קבלת קיום נזירות. וכ' הגרי"ז די"ל דגם ר' יוחנן מסכים לזה ביסוד, אלא דס"ל דלענין דין קבלת נזירות מועיל מה שיטהר אח"כ ויהא קיום נזירות אח"כ, דממילא יש מהשתא קבלת נזירות, וכיון שיש קבלת נזירות ממילא הנזירות חלה בו מהשתא. ועפי"ז ביאר לשון הגמ' דנזירות מתלא תליא וקיימא, כיון דמשכחא טהרה חיילא, ר"ל דזהו יסוד טעמא דהנזירות חיילא, משום דתחול ממנה אח"כ נזירות טהרה, ושפיר נקט הגמ' לשון זה.

ה) **ר' יוחנן אמר נזירות חלה עליו ור"ל אמר דאין נזירות חלה עליו וכו'-** כ' **הקרן אורה** דלכאו' מפשטות לשונם הי' משמע דר"י ס"ל דחלה עליו רק לאחר דמשכח רווחא לחול, אבל מהמשך הגמ' מבואר דלר"י חל מיד לגבי כל האיסורים. ועכ"ז, לא רצה הגמ' לפרש דר"ל ס"ל דחל ממילא לאחר שנטהר, אלא דצריך לחזור ולקבל עליו, וצ"ע למה, למה לא פי' דכל המח' הוא רק אם חל עכשיו לדענין איסורים או לא. וביאר דלשון זה של הגמ' ס"ל דלא מסתבר לומר הכי, דממ"נ, אם קבלה היא, צריך לחול מיד, ואם אינו חל מיד, א"כ קבלתו אינו קבלה. **ועדיין** ק', דאם אינו קבלה לשי' ר"ל, א"כ למה מחוייב לחזור ולקבל. ואם קבלה היא, א"כ למה צריך לחזור ולקבל, והיכן מצינו קבלה כזה דאין קבלתו קבלה ויתחייב לחזור ולקבל. וביאר הקר"א "וצ"ל דלר"ל מפרשי' למה שנזר בביה"ק היינו שנדר שיקבל עליו נזירות לכשיטהר". וע"ע **בחי' ר' שמעון** (נדרים סי' ד', ד"ה ומשו"ה) שכ' דמש"כ הראשונים דצריך לקבל עליו קדושת נזירות כשיצא מביה"ק לאו דוקא, אלא דצריך להתחיל להתנהג בהנהגות נזירות, שהרי ס"ל להגרש"ש דזהו כל קבלת נזירות, קבלה להתנהג בקדושת נזירות, אלא דבדרך כלל הוי ממילא מיד, אבל היכא שהוא בביה"ק, אז אינו ממילא, אלא שהוא צריך להתחיל הנהגתו כשיצא מביה"ק [אבל מדברי הראשונים כאן מפורש דלא כדבריו, אלא דצריך לקבל ע"ע ממש, דמחלקים באיזה נוסח צריך לקבל].

ו) **הכא במאי עסקינן ביוצא ונכנס-** וק', אם מיירי ביוצא ונכנס, א"כ מהו חי' הברייתא, הא ודאי לוקה כשאר טהור שטימא עצמו כשהי' נזיר. וכ' **תוס'**, או דמיירי דאמר יחול עלי נזירות, והחי' הוא דאי"צ לשון גמור כדי לקבל עליו הנזירות עכשיו. ועוד תי', דקמ"ל דכשיטהר מוטל עליו לקבל נזירות מיד ועובר בבל תאחר אם אינו נזיר מיד. ולכאו' תי' זו צ"ע, הרי לכאו' עובר בל תאחר אפי' אם אינו יוצא, וגם מבואר דהמלקות הוא עבור השתיית יין, וכו', ומה ענין זה לבל תאחר, וגם לכאו' אינו עובר ע"י שתיית יין, שהרי עדיין לא קיבל עליו הנזירות. וביאר **התוס' נזיר** דסופג את הארבעים היינו באמת משום הלאו דבל תאחר, דיצא ונטהר ולא קיבל עליו הנזירות, ומה שלוקה משום בל תאחר. ומה דאמרי' דאם שותה יין, וכו', דלוקה דלכאו' אין שייך כלל להבל תאחר, אלא הבל תאחר הוא מה שלא קיבל עליו הנזירות, י"ל דמשום בל תאחר גרידא אינו לוקה, משום שהוא לאו שאין בו מעשה, אבל ביצא ונטהר, דאז מצי לקבל על עצמו נזירות, אז אם גילח או שתה יין שפיר לקי אלאו דבל תאחר, כיון דעושה מעשה האסור ומתנגד לנזירות. [ולכאו' צ"ע טובא, מה לי דעשה מעשה אסור, איך זה סותר נזירותו, הרי רק בטומאה אמרי' דהטומאה עצמה הוא סתירה לנזירותו, אבל שאר דברים הם רק איסורים שהוא עובר ע"י הא דקיבל ע"ע נזירות ועבר הלאו דשתיין יין או גלוח. ואולי א"ש טפי לפי מש"כ לעיל מה**הגרי"ז**, דהיסוד של קבלת נזירות הוא קבלת *קיום* נזירות, וא"כ אולי י"ל דא"א לקבל קיום נזירות אם הוא עכשיו עושה דבר שהוא סתירה לקיום נזירות, וצע"ע בזה.]